

258. Welke is de laatste bede?
EN LEID ONS NIET IN VERZOEKING, MAAR VER-
LOS ONS VAN DEN BOOZE.

259. Wat bidden wij hiermede?
Dat God ons door de kracht van Zijn Geest (in den
strijd) tegen den duivel en ons vleesch zal toerusten,
opdat wij niet in zonden vallen; en ons eindelijk, van
alle zonden, ellenden en den dood bevrijd, het eeuwige
leven en de zaligheid zal schenken.

260. Welke verzoeken hebt gij op het oog?
De listen en bedriegerijen van den duivel, waardoor
hij ons al'en voortdurend belaagt en ons, krachtens
onze zwakheid, van God zou aftrekken, indien wij niet
door de hand van onzen Vader behoed werden.

261. Op welke wijze leidt God ons in verzoeking, daar
de Schrift dit aan den duivel toeschrijft?
De duivel port de menschen aan om te zondigen, God
evenwel laat de menschen, die Hij straffen wil, ontbloot
van Zijn genade, en slaat ze met blindheid, en geeft
ze over aan satan, om aangedreven te worden tot zonden
en verderf.

262. Waarom wordt er bijgevoegd: WANT U IS HET
KONINKRIJK EN DE KRACHT EN DE HEERLIJK-
HEID IN DER EEUWIGHEID?

Ten eerste, opdat wij betuigen zullen, dat onze ge-
beden niet op ons vertrouwen, maar alleen op de goed-
heid en macht van God steunen.

Ten tweede, opdat wij zullen vermaand worden, dat
alle goede dingen met dit voornaamste oogmerk moeten
verzocht worden, dat aan Hem het Koninkrijk, de kracht
en de heerlijkheid worde toegebracht.

Ten derde, opdat wij ons gebed zullen beginnen en
beëindigen met den lof van God.

263. Wel wil het voordeke AMEN?
Het duidt aan den wensch, dat zeker geschieden moge,
en 't vertrouwen, dat zeker geschieden zal, wat wij ge-
beden hebben.

R.

G. B.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Met groote dankbaarheid mogen we weer een gift
voor dit doel verantwoorden. Ze was afkomstig uit
Driebergen, en bedroeg f 1,—. Voor dit bewijs van mee-
leven hartelijk dank!

Gronummer van Prof. Schilder: 127278.

L. DOEKES.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

„Niet overdrijven“.

II.

In ons vorig artikelje trachten wij duidelijk
te maken, dat iets, wat in zichzelf goed is, door
overdrijving nooit verkeerd kan worden.

mag, om de fundamenten af te werken, en om
enkele der muren boven den grond op te trekken,
zal er voor ootmoedigen dank reeds stof te over
zijn.”²⁾

Toen de „Encyclopaedie“ van Dr. A. Kuyper
reeds geheel compleet en van de „Dogmatiek“ van
Dr. Bavinck reeds drie deelen verschenen waren,
schreef Dr. Kuyper nog het volgende:

„Gelijk tot ons genoege onlangs ook door Dr.
Bavinck in „De Bazuin“ werd opgemerkt, ver-
keert onze Gereformeerde theologie nog in hope-
looze achterlijkheid... We hebben dan nu een
„Encyclopaedie“ en Dr. Bavinck's „Dogmatiek“ na-
der haar voltooiing, maar voor het overige ligt
heel het veld nog braak...“³⁾

Als het naar het oordeel van Dr. Kuyper zoo
stond met de theologie aan het begin dezer eeuw,
dan behoeft men niet te vragen hoe de toestand
was ten aanzien van de vele andere wetenschap-
pen. Pionierswerk moet nog overal worden ver-
richt. Men hoore hoe hij de taak, die de Gerefor-
meerde beoefenaars der wetenschappen hebben,
teekent: „Ook de studie der rechten, ook de sociale
wetenschappen, ook de filosofie, de letter-
kunde, de linguïstiek, de psychologie, de aesthe-
tik, ja ook de medische en natuurkundige studiën
gaan, zullen ze diep worden opgevat, alle zonder
onderscheid op beginselen terug, en met meer
ernst dan tot dusver dient in onze kringen de vraag
gesteld, of de logische, de ontologische, de kos-
mologische en anthropologische beginselen, die in
deze wetenschappen heerschappij voeren, met de
beginselen van het Calvinisme overeenstemmen,
dan wel tegen zijn grondslag ingaan.“⁴⁾

Zoals uit dit laatste citaat reeds bleek, voelt
Dr. Kuyper voor alles de noodzaak van een diep-
gaande, principieele, wijsgeerige bezinning op de
grondslagen der onderscheidene wetenschappen.
Want als hij betoogt, dat er moet komen een kri-
stelijke bezinning op de logische, ontologische, kos-
mologische en anthropologische beginselen, die
alle wetenschappen beheerschen, dan is dat niets
anders dan een roep om positief-christelijke, wijs-
geerige studie.

Een paar jaar later — om nog een enkel voor-
beeld te noemen — schrijft hij over die noodzaak

Zuinigheid kan nooit overdreven worden tot
gierigheid, omdat gierigheid niet ligt in het ver-
lengde van zuinigheid, maar precies den anderen
kant uitgaat.

Wanneer een Gereformeerde mensch zich ont-
houdt van allerlei dingen in de wereld, dan wordt
hij daardoor niet doopersch; de onthouding van
den Gereformeerde komt immers op uit een geheel
anderen wortel, dan de onthouding van den doo-
persche; ook gaat zij in een geheel andere rich-
ting en streeft een geheel ander doel na.

Terwijl de Gereformeerde zich onthoudt om
daardoor zichzelf, in den strijd tot verovering van
de wereld voor Christus, gaaf te houden, wordt
de Doopersche gedreven door de gedachte: „de
wereld is immers toch ten verdere opgeschreven;
hoe minder ik mij met haar bemoei, hoe beter
het is“.

Dat laatste kan nooit geboren worden uit over-
drijving van het eerste.

Datzelfde nu geldt ook met betrekking tot wat
men noemt „Verbondsprediking“.

Ook daarvan zegt men: „'t is goed, dat ge in
de prediking weer meer dan wel eens gebeurd is,
aan het Verbond plaats geeft, maar pas op, dat
gij het niet overdrijft, dat gij niet eenzijdig wordt.
Vergeet niet, dat er behalve het Verbond ook is
de Verkiezing.“

Dr. Brillenburg Wurth heeft daarover laatst ge-
schreven. Hij noemt dat „schematiseren“; alle
dingen in één bepaald schema, hier dan het
„schema van het Verbond“ en daardoor andere
dingen, die toch ook in de Schrift geleerd worden,
verwaarloozden en over het hoofd zien.

Maar ook hier zeg ik: „Men kan de Verbonds-
prediking niet overdrijven, zóó, dat daardoor
andere waarheden teruggedrongen worden.“

Wat toch is de zin en de waarde van het
Verbond?

Nooit mag men het Verbond zien als een wel-
daad naast andere weldaden.

Het Verbond is die betrekking tusschen God
en Zijn volk, op grond waarvan, binnen het raam
waarvan ons alle andere weldaden toekomen.

Het is onmogelijk, om de heerlijkheid des Ver-
bonds te schilderen zonder te noemen de goederen,
die God ons binnen dat Verbond schenkt.

Dat geldt ook van de Verkiezing.

Het is niet juist gezegd, dat er behalve het
Verbond ook de Verkiezing is.

Nee, want God werkt de Verkiezing uit juist
door het Verbond, zóó, dat de Verbondsaanvaar-
ding alléén de zekerheid geeft van verkoren
te zijn.

Wie zoo'n voorstelling van zaken geeft, dat daar-
door de indruk gewekt wordt, dat Verbond en
Verkiezing twee naast elkander liggende dingen

aldus: Ten aanzien van de diepere vraagstukken,
die den weg der kennis (de „Erkenntnis-
theorie“) raken, blijft het zooveel hoofden zoo-
veel zinnen van toepassing. „Zelfs in Gereformeer-
de kringen zijn we het over de vraagstukken, die
hierbij in aanmerking komen, nog lang niet eens.“
Op wijsgeerig — ook op formeel-wijsgeerig — ge-
bied heerscht thans „een hopelooze spraakverwar-
ring, die op haar beurt weer met de diepste
beginselen saamhangt, en die maakt, dat in psy-
chologie, in paedagogiek enz. tal van scholen, elk
met een eigen program, aan het woord zijn, en
dat het onzerzijds nog volstrekt niet uitgemaakt
is, welke beslissing, krachtens onze beginselen,
bij elk dier geschilpunten is te nemen.“

Wel mag met dank geconstateerd, dat hetgeen Dr.
Kuyper in het tweede deel van zijn „Encyclopaedie“,
Dr. Bavinck in het eerste deel zijner „Dogma-
tik“ en Dr. Woltjer in oratie en gymnasium
program hierover ten beste gaven, alle uitzicht op
eenstemmigheid opent, maar toch, verschil op
meer dan één punt van belang ontbreekt hier
niet.”⁵⁾

Verlangend zag Dr. Kuyper dus uit naar een
eigen principieel-zuivere filosofie.

Van een zich aansluiten aan of het geheel of
gedeeltelijk overnemen van een of ander philo-
sophisch systeem wilde hij niets weten. Noch in de
oude, noch in de nieuwere filosofie was iets
te vinden, dat bruikbaar was. Beide immers zijn
on-christelijk, ja, zelfs anti-christelijk. Zij geven „in
hoofdzak van hetzelfde laken een pak. Op de
eene noch op de andere kunnen we teren. Om
tot een filosofie, die bij onze belijdenis past,
te komen, moeten we met Calvin op een Phi-
losophia Christiana blijven aandringen, d.i.
op een filosofie die met Gods Woord rekt.“⁶⁾

Zoozeer was Dr. Kuyper doordrongen van den
ernst van den toestand, veroorzaakt door het gemis
van een calvinistische filosofie, dat hij op de
Jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger
Onderwijs op Geref. Grondslag, gehouden in 1900,
verklaren kon, dat het zijn bede was of God
de Heere mannen wilde zenden, die een wijsgeerig
stelsel, opgebouwd uit de eigen, gereformeerde
beginselen, zouden kunnen schenken.

Het is zonder eenigen twijfel vooral aan den
invloed van Dr. Kuyper te danken, dat ook de

zijn, die ook naast elkander in het oog moeten
worden gevat, loopt gevaar, dat hij de vastigheid
en de troost van het Verbond ondermijnt en dat
hij de Verkiezing maakt tot een oorzaak van zorg
en angst.

Ook, ik herhaal het, van de Verkiezing kan in 't
midden der gemeene van Christus nooit goed wor-
den gesproken, dan alléén wanneer men haar ziet
in verband met het Verbond.

Daarom mag men het geen schematiseren noe-
men, dat iemand heel zijn prediking zet in het
teeken des Verbonds, in het raam des Verbonds;
want God geeft niets en doet niets aan Zijn volk,
dan alléén in en naar het Verbond.

Alles wat ik, als vader, voor mijn kinderen ben,
aan mijn kinderen geef, met mijn kinderen doe,
wordt gedragen door het feit, dat ik hun vader
ben, dat zij mijn kinderen zijn.

Wie zou er ooit aan durven denken, te zeggen:
„kinderen, denkt er aan, behalve het feit, dat
jullie kinderen van vader bent, hebben jullie nog
zooveel andere weldaden; jullie krijgt immers ook
eten en drinken en zóó?“

Wie zou er ooit aan durven denken te zeggen:
„als gij bij de bespreking van het lot en leven
dier kinderen altijd uitgaat van hun kind-zijn,
dan zijt gij bezig te schematiseren?“

Het preken uit het Verbond kan nooit overdre-
ven worden. Indien er in dezen een fout wordt
gemaakt, dan is het deze, dat men nog niet klaar
genoeg den alomvattenden zin van het Verbond
heeft gezien, dat men nog niet heeft onderkend,
dat het Verbond (in plaats van te zijn een wel-
daad naast andere weldaden) alles omvat.

Met andere woorden, dan is men met de Ver-
bondsprediking nog niet ver genoeg gegaan, in
steed van dat men die te ver zou hebben door-
gedreven en tot een éenzijdig schema zou hebben
gemaakt.

Ik las onlangs: „éenzijdigheid is altijd de oorzaak
gewees van ketterij“.

Het komt mij voor, dat dat niet juist is.

Neem nu b.v. eens de rechtvaardigmaking en
de heiligmaking.

Als iemand de rechtvaardigmaking zóó zou pre-
diken, dat de heiligmaking daardoor in gedrang
zou komen, dan wordt dat ketterij.

Maar die ketterij is geen vrucht van éenzijdig-
heid, doch hiervan, dat men de rechtvaardigma-
king zelf niet zuiver ziet. Daar ligt de fout.

Wie de rechtvaardigheid goed ziet, Schriftuurlijk,
die zal in de prediking daarvan nooit te ver kun-
nen gaan, die zal de heiligmaking niet kunnen
verwaarlozen, want de Schriftuurlijke beschou-
wing van de rechtvaardigmaking brengt den eisch
van de heiligmaking vanzelf mee.

Wij moeten daarom niet hebben een theologie,

Senaat der Vrije Universiteit zijn aandacht heeft
geschonken aan de noodzakelijkheid van een wijs-
geerige fundeering van den Calvinistischen, weten-
schappelijken arbeid.

In het jaar 1895 heeft die Senaat namelijk een
serie stellingen gepubliceerd, handelend over de
beteekenis van de uitdrukking „Gereformeer-
de beginselen“, zooals die voorkomt in de
statuten van de Vereeniging, die de Vrije Univer-
siteit in stand houdt.

De bewuste stellingen willen geven een „me-
thodologie der beginselen“, d.w.z. ze wijzen den
weg aan, welke moet worden ingeslagen om de
gereformeerde beginselen op te sporen, die aan
het wijd-vertakte wetenschappelijke bedrijf ten
grondslag moeten worden gelegd.

En — merkwaardig genoeg — onder die stel-
lingen is er één, die met grooten nadruk op de
noodzakelijkheid van een Calvinistische wijsbe-
geerte wijst.

We lezen in de zestiende stelling het volgende:

„Overmits Art. 2 van de Statuten der Vereeni-
ging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden
grondslag bedoelt een beoefening der onderschei-
dene wetenschappen op den grondslag der Gere-
formeerde beginselen voor onzen tijd in het
leven te roepen, is het vóór alle dingen noodig,
dat aan die beginselen ook de beantwoording
worde ontfokt van de vragen, die eerst sinds Kant's
onderzoek van het kennende subjeet meer
op den voorgrond zijn getreden, en die in de 16e
eeuw zich nog aan niemand, en dus ook niet aan
Calvin, in die volle strekking voordeden. Over
den aard en het wezen onzer kennis, over de wijze
waarop het kennend vermogen werkt, op het ver-
band tusschen dit kennend vermogen en het te
kennen voorwerp, over de grenzen onzer kennis,
over de methode om kennis te orlangen, onder-
scheidelijk bij de natuurlijke en de geestelijke
wetenschappen, is bij onze vroegere Calvinisten
geen genoegzaam bevredigend bescheid te vin-
den.“⁷⁾

De Senaat van de Vrije Universiteit sprak daar-
mee dus officieel uit, dat een beantwoording in
Calvinistischen geest van de wijsgeerige grondvra-
gen nog toefde en dat werd gezegd toen Kuyper's
Encyclopaedie reeds verschenen was!

H.

C. V.

2) „De Heraut“, No. 942; 12 Jan. 1896.

3) „De Heraut“, No. 1158; 4 Maart 1900.

4) Het Calvinisme 2, Kampen, Kok; p. 177/8.

5) „De Heraut“, No. 1157; 25 Febr. 1900.

6) „De Heraut“, No. 950; 8 Maart 1896.

7) „De Heraut“, No. 941; 5 Jan. 1896. De stellingen zijn
gedateerd 15 Nov. 1895 en werden opgesteld in verband
met het bekende conflict Lohman.

die zegt: „houdt toch den gulden middenweg, hoeft u voor overdrijving naar den eenen of naar den anderen kant”.

Wat wij noodig hebben, dat is een indenken en doordenken, naar de Schrift, van elk stuk der Waarheid.

Dan vinden wij ook het onderling verband en zóó blijven wij bewaard voor eenzijdigheid en schematiseren.

Wie in de theologische wetenschap het evenwicht wil behouden door telkens te zeggen: „pas op, niet te ver naar dezen, niet te ver naar dien kant”, die krijgt een evenwicht als er heerscht in een mechanisme, waar angstvallig elk onderdeel tegenover het andere moet worden afgewogen.

Dat is dood; dat moeten wij niet hebben.

Maar, zooals in een organisme, doordat elk orgaan zijn taak zuiver vervult, de organen elkander vanzelf in evenwicht houden, zoo moet ook in de theologische beschouwing het evenwicht behouden worden, doordat elk onderdeel tot in zijn uiterste consequenties doordacht en naar zijn aard tot heerschappij gebracht wordt.

Dan zal vanzelf alle eenzijdigheid en geschematiseer zijn voorkomen of worden weggenomen.

D. v. D.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbelsche Zeevaart.

De stranding.

II.

We hebben in een vorig artikel gezien, dat de graanaanvoer voor het oude Rome — zoowel tijdens de Republiek als onder den keizer — steeds een aangelegenheid van den Staat is geweest.

In 22 voor Chr. voerde de Keizer zelf controle uit. Nog later hield een „procurator annonae” met een staf van ambtenaren de administratie over den aanvoer der levensmiddelen. Een speciale vloot van groote koopvaardij schepen bracht graan aan vanuit Egypte en Afrika. Ostia — de voorhaven van Rome — was een belangrijke zee- en handelsstad. De graanaanvoer had dus plaats onder den Romeinschen adelaar en was een zaak die rechtstreeks door den Staat beheerd werd, zooals trouwens alle organisaties van eenige beteekenis aan haar onderworpen waren. Egypte, Afrika en Sicilië moesten groote hoeveelheden graan leveren. De gemeenschappelijke aanvoer van koren bedroeg jaarlijks 400.000 ton, waarvan de helft uit Afrika, 1/4 uit Egypte, 1/4 uit Sardinië, Sicilië en Zuid-Rusland⁵⁾. Breusing⁶⁾ deelt mee, dat Keizer Claudius, om den aanvoer van koren te bevorderen, aan de koopvaardij schepen vergoeding der schade toezegt, die zij op reis gedurende den winter door stormweer zouden oploopen.

Men zou dus bij deze schipbreuk kunnen spreken van abandonnement.

Maar dan is het wel typisch om in deze omstandigheden eerst de ankers te hieuwen. Of was het de bedoeling het schip op strand te zetten voor zijn behoud? Een manoeuvre die ook plaats heeft. Maar dan kan men nog niet spreken van abandonnement.

Heeft het dan voorkeur vers 40 te vertalen, zooals de Oxford Bible geeft: casting off the anchors, they left them in the sea. Ook Luther is deze meening toegedaan: Sie hieben die Anker ab und lieszen sie dem Meer.

Dus de Oxford-Bible, Luther en ook Harting (Handw. N. T.) meenen, dat overgeven niet slaat op schip, maar op ankers.

Prof. de Zwaan leest beide⁷⁾ en ankers kappen en het schip aan de zee overlaten.

(Met ankers kappen worden natuurlijk de anker-touwen bedoeld.)

Deze lezing is mogelijk en komt met de praktijk overeen.

Er zijn dus Schriftvertalers die meenen dat de ankers werden gehieuwd en het schip geabandonneerd (Staten-overzetting en Fransche vert.).

Anderen staan de vertaling voor dat de ankers werden gekapt en het schip aan de zee overgelaten (de Zwaan).

Weer anderen, dat de ankers werden gekapt en dat die de zee als buit ten prooi vielen. (Oxford, Luther en Harting).

Het wil ons voorkomen dat deze laatste opmerking overbodig is. Waar men ankers kapt komen ze als vanzelf de zee toe.

Breusing en Balmer komen al iets dicht bij. Zij vertalen (Balmer): „sie warfen die Anker los und lieszen sie im Meere”.

Barde⁸⁾ geeft terloops een meening weer die toch even onze aandacht vraagt.

„Men heeft het voorstel gedaan om periclonies

(van periclonos) te vertalen door „de ankers opgehaald hebbende om het schip heen”.

Wat hier de juiste bedoeling is, kunnen we niet zeggen. Maar de vertaler zal mogelijk gedacht hebben aan het grondwoord „peri”. Dit woord geeft naar het schijnt moeilijkheden. Maar wie zich een voorstelling kan maken hoe mogelijk de achterankers aan dek waren vastgemaakt, voor die komt er hopelijk in dezen tekst eenig licht.

Met Breusing en Balmer meenen we te mogen veronderstellen dat de ankers niet zijn gehieuwd, noch zijn gekapt. Naar onze meening is het evenmin de oorspronkelijke bedoeling der zeelieden geweest het schip tot wrak te maken. Maar de ankers zijn losgegooid en vielen als vanzelf te water.

Deze ankers zullen waarschijnlijk om een spil (kaapstander) of om bolders gelegd zijn. Misschien voorts nog met een vierlijn om het luik. Maar dat doet er weinig toe. Het gaat hier om de bolders, waar ze omheen (peri) — in den omtrek van — zijn gelegd.

Men zou dan vers 40 als volgt kunnen lezen: „Ze maakten de ankers los (van de bolders) en lieten ze slippen”.

Het slippen wijst er dan op, dat het schip vooruit ging terwijl de touwen nog even over het dek sleepten, tot ze in zee vielen. De rest loopt nu vanzelf. Terstond brengen ze de stuurinrichting in orde. De stuurriemen die ingetrokken waren en bij de kluisen lagen vastgebonden, worden losgemaakt. De riemen in zee gestoken. En het schip was weer bestuurbaar. Om drang op het roer uit te oefenen, hieschen ze een zeil. Het grootzeil was overboord. Maar de Alexandrijners hadden vooruit een kleine mast, akátios. Hieraan werd een klein vierkant zeil geheschen, dat bij Nestle artémoon heet. De wind bolde dit zeil, waardoor de kop zoo hoog mogelijk kwam te liggen en zoo hoopten ze het veilige strand te bereiken.

Maar ze zijn er nog niet.

De baai waarvoor ze geankerd hebben gelegen en die nog St. Paulusbaai heet, ligt aan de noordoostelijke zijde van het eiland. Ze loopt in zuid-zuid-westelijke richting het land binnen. De Britsche Admiraliteitskaart geeft op grond van het Lucas-verhaal zoo nauwkeurig mogelijk koers en plaats aan waar het schip met Paulus aan boord de baai invoer en strandde. Want de stranding is hun tenslotte nog overvallen. De plaats waar zij meenden het schip te kunnen opzetten hebben ze nooit bereikt. De Staten-vertalers laten dit ook duidelijk zien in vers 41: „Maar” — dit wijst op een tegenstelling met het voorafgaande — „vervallende op een plaats, die de zee aan beide zijden had”.

De historische plek die aangewezen wordt als strandingsplaats heet thans St. Paulusbank. Ze ligt even ten oosten van het eiland Gzeier (een eilandje aan den noordkant van de baai). Tegenwoordig staat er 7 tot 10 vaam water.

De plaats der stranding wordt in het Grieksch door Lucas genoemd: τόπον διθάλασσον, letterlijk: plaats van de dubbele zee.

Breusing⁹⁾ beroept zich in zijn commentaar op de beroemde griekse aardrijkskundige Strabo¹⁰⁾. Hij zegt dat de groote geograaf de vraag bespreekt of de Oceaan tusschen de westkust van Europa en de Oostkust van Azië een vrije doorvaart heeft, of, dat ze door rotsen of banken bemoeilijkt wordt. M.a.w. of vanuit de Middellandsche Zee, die door Strabo Oceaan genoemd wordt, de Atlantische Oceaan per schip gemakkelijk is te bereiken of niet. Strabo komt dan tot de conclusie, dat de doorvaart (de straat van Gibraltar) hindernissen ondervindt. Die hindernissen doen een diathalassos ontstaan.

Zoo was ook de plaats waarop het schip van Paulus strandde een bank — onder of boven water doet er niet toe — die de diepte der zee aan weerszijden scheidde.

Breusing noemt het „Auszengrund”, d.w.z. een bank die niet een uitlooper is van den wal, maar een ondiepte midden in de baai, los van het strand.

Als het schip daarop met het voorschip is vastgelopen breekt spoedig het in het water hangende stuk af en in weinige oogenblikken is de eens zoo trotsche Romeinsche koopvaarder een wrak gelijk. Het wrakhout heeft veel nog tot redding gediend.

„En zoo is het geschied, dat ze allen behouden aan het land gekomen zijn.”

Ten slotte nog een opmerking.

In 2 Cor. 11 schrijft Paulus dat hij driemaal schipbreuk heeft geleden (vers 25). Deze brief is, we meenen geschreven op zijn derde zendingsreis. In ieder geval vóór den tocht onder Julius. Zoo heeft hij met deze reis mee vier maal schipbreuk geleden.

W. E. VAN POPTA.

⁹⁾ Breusing, Die Nautik der Alten, blz. 202.

¹⁰⁾ Strabo was geboren plm. 63 v. Chr. te Amasia in Pontus en te Rome gest. 24 n. Chr.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Christelijke Boodschap in een Niet-Christelijke Wereld.

II.

De Wereldzendingsconferentie, die in de Paaschweek van 1928 op den Olijfberg bij Jeruzalem tezamen kwam, week in verschillende opzichten af van die te Edinburgh in 1910, waarover wij in ons voorgaand artikel gesproken hebben.

Vooreerst was het aantal deelnemers veel geringer. De conferentie te Edinburgh telde 800 afgevaardigden, die van Jeruzalem „slechts” 240. Eigenlijk was de conferentie te Jeruzalem niet een bijeenkomst van betrekkelijk willekeurige afgevaardigden, zooals te Edinburgh, maar een vergadering van den te Edinburgh opgerichten Internationalen Zendingsraad, die zelf 80 leden telde, doch voor deze gelegenheid een groot aantal „deskundigen” had gevraagd de vergadering te Jeruzalem bij te wonen.

Voorts was te Edinburgh, ondanks het groot getal afgevaardigden, het contingent leden der inheemsche kerken zeer gering (nauwelijks twintig, dus 2 1/2 pCt.), hetgeen trouwens in 1910 ook wel van zelf sprak, want het was een vergadering van afgevaardigden van de verschillende zendende kerken, en de inheemsche kerken waren toen nog bijna nergens tot zendingsactie overgegaan, zelfs waren er nog maar weinig zelfstandige inheemsche kerken. In 1928 echter, toen de Internationale Zendingsraad te Jeruzalem vergaderde, waren allereerste inheemsche kerken zelfstandig geworden en hadden zij afgevaardigden gezonden zoowel omdat zij zelf zendende kerken waren geworden, als omdat te Jeruzalem het vraagstuk van de verhouding tusschen de oudere (zendende) en de jongere (inheemsche) kerken zou worden besproken en de aanwezigheid van afgevaardigden uit de inheemsche kerken uit dien hoofde noodzakelijk werd geacht.

Zij vormden te Jeruzalem zelfs zoozeer de meerderheid, dat de conferentie in plaats van een Zendingsconferentie een kerkelijke samenkomst dreigde te worden.

Bovendien week het programma, dat te Jeruzalem werd behandeld, in verschillende opzichten af van dat te Edinburgh. Enkele onderwerpen, zoals de strijd tegen het saecularisme, één der hoofdthema's te Jeruzalem, en verder enkele sociale en economische problemen, waren geheel nieuw. Andere onderwerpen hadden in de afgelopen 18 jaren een geheel ander aspect gekregen.

Ook werd voor de behandeling der verschillende onderwerpen een andere methode gevolgd. Het Edinburghsch rapport over „de boodschap der zending in een niet-Christelijke wereld” was het resultaat van een enquête, die door enkele honderden zendingen was beantwoord. Voor de conferentie te Jeruzalem had men zeven vooraanstaande zendingen gevraagd over de verschillende onderdelen van dit zelfde onderwerp referaten te houden, welke daarna in comité nader werden besproken. Zoo leverde bijv. de bekende Schotsche zending Nicol Macnicol een bijdrage over „Christendom en Hindoeïsme”; Gairdner en Eddy schreven een verhandeling over „Christendom en Islam” en Prof. Rufus Jones refereerde over „de taak der zending tegenover het saecularisme”. Voorts werden ter vergadering nog enkele „additional papers” ingediend, o.a. door den bekenden Amerikaanschen zendingstheoreticus Rob. E. Speer over het vraagstuk van de z.g.n. „waardevolle elementen” (religious values) van de niet-Christelijke godsdiensten.

Hoe stond nu de conferentie tegenover het vraagstuk van de verhouding tusschen Christendom en pseudo-religie?

Het vorige artikel eindigde ik met te zeggen, dat Jeruzalem op hetzelfde stramien van Edinburgh voortborduurde. Inderdaad was dat het geval. Ook Jeruzalem liet de absoluteitheid van het Christendom niet los, maar meer nog dan te Edinburgh legden de verschillende referenten den nadruk op de „religieuze waarden” der pseudo-religie. Wel kregen deze „waarden” in het eindrapport geen zelfstandige plaats naast het Evangelie, maar men bleef ze toch zien als wegen om het Evangelie beter ingang te doen vinden en men drong er bij de zendingen op aan, dat ze in de prediking van het Evangelie moesten aansluiten aan dit voorbereidend werk Gods in de niet-Christelijke godsdiensten.

Men beleeft het als een tekortkoming der vroegere zending, dat deze niet voldoende rekening had gehouden met „de goede en nobele elementen in de niet-Christelijke godsdiensten”. Stralen van hetzelfde licht, dat in Jezus Christus in vollen glans verscheen, achtte de conferentie te Jeruzalem ook in de niet-Christelijke godsdiensten aanwezig. Met name werden genoemd „het besef van de Majesteit Gods en de daaruit voortvloeiende aanbidding in den Islam, het diepe medegevoel met het leed der wereld en het onzelfzuchtig zoeken naar een

weg ter ont-
langen van
geestelijken
in een zede-
spruitend a-
fucianisme”
de waarhei-
der menscl-
vigen antr-
den” gereke-
de confere-
godsdienste
zendingen
studie Jezu-
den tegen-
Typeer-
het referat-
tendom en
Christendoi-
den „godsd-
alle godsd-
logies or o-
great fact i-
is Religion
man”. De
namen ligt
nary must
p. 128). Cl-
gemeen. Sa-
„acceptable
Het is o-
van de go-
zeggen, dat
als het Out-
tendom is
het Hindoe-
in zijn refe-
me” ter co-
literature
ment in k-
Wel bleef
zending an-
doen ver-
andere nie-
spreekt, be-
ring en eer-
het Christe-
den Islam
Christen-
ten-woorden
loof), maar
toch de p-
waarden
evenzoover-
de belijder-
eenigen w-
Bij deze
verwonder-
te Jeruzale-
het syncre-
andere lijn-
de erkenn-
tendom, fe-
„Laymen’s
onder den
geworden.
tikel.
Kar.

1) Men zie
ment en de Z-
STEN
Moeten v-
Terwijl v-
het zicht k-
laten hoore-
daar elkan-
zal dragen
ten het ra-
vig feit te
van „Credo
methode en
ringabacil,
hoeft — on-
doen oplicht-
In „Credo
weer een t-
Onder de
vermeld de
in ons vad-
striding ve-
beelden van
En dan

„Wij
het gehele
beschouw-
de man-
Maar
hem ook
Och ja
We zi-
niet een
Maar
Nog ge-
een refe-

1) Men zie
ment en de Z-

STEN

Moeten v-

Terwijl v-

het zicht k-

laten hoore-

daar elkan-

zal dragen

ten het ra-

vig feit te

van „Credo

methode en

ringabacil,

hoeft — on-

doen oplicht-

In „Credo

weer een t-

Onder de